

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 410/2021-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou Popovič & Sábo, s. r. o., Mojzírova 8, Košice, IČO 53 669 177, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Adrián Popovič, PhD., proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 4 Tpo 32/2021 z 19. mája 2021 a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. júla 2021 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 4 a čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 Tpo 32/2021 z 19. mája 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Sťažovateľ zároveň navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie, a tiež si uplatňuje primerané finančné zadostučinenie vo výške 2 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

Uznesením Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) č. k. 4 Tp/27/2021-16 zo 6. mája 2021 bol sťažovateľ vzatý do väzby, ktorá začala plynúť 4. mája 2021 o 7.10 h a vykonáva sa v Ústave na výkon väzby a Ústave na výkon trestu odňatia slobody Košice, pričom súd nenahradil väzbu sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka. Z dôvodu

povinnej obhajoby podľa § 37 ods. 1 písm. a) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) v spojení s § 40 ods. 1 Trestného poriadku bol sťažovateľovi opatrením okresného súdu č. k. 4 Tp 27/2021 zo 7. mája 2021 ustanovený obhajca JUDr. Adrián Popovič, PhD. Spolu s predmetným opatrením bolo sťažovateľovmu obhajcovi doručené 10. mája 2021 aj samotné uznesenie okresného súdu o vzatí sťažovateľa do väzby. Ustanovený obhajca podal 11. mája 2021 proti uzneseniu o vzatí sťažovateľa do väzby blanketovú sťažnosť, v ktorej uviedol, že ju doplní najneskôr do 10 pracovných dní od oboznámenia sa s vyšetrovacím spisom a porady s klientom. Nasledujúci deň (12. mája 2021) vykonal obhajca poradu so sťažovateľom, ktorý na nej súhlasil s podaním sťažnosti proti jeho vzatiu do väzby. Dňa 19. mája 2021 sťažovateľ doručil okresnému súdu doplnenie odôvodnenia sťažnosti proti uzneseniu o vzatí sťažovateľa do väzby. Toho istého dňa (19. mája 2021) rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že sťažnosť sťažovateľa zamietol ako sťažnosť podanú osobou, ktorá sa jej výslovne vzdala bez toho, aby sa zaoberal meritom veci.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ síce vo svojej ústavnej sťažnosti uznáva, že na výsluchu pred okresným súdom, na ktorom bolo vyhlásené uznesenie, ktorým bol vzatý do väzby, sa síce vzdal práva podať proti tomuto uzneseniu sťažnosť, ale zároveň podotýka, že okresný súd, resp. orgány činné v trestnom konaní neskúmali či bol sťažovateľ triezvy a pričítaný a či chápe zmysel a podstatu vzdania sa práva podať sťažnosť. A to napriek tomu, že pred vyhlásením samotného uznesenia uviedol, že nesúhlasí s väzbou a že ho bolí žalúdok a cíti sa „spito“.

4. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti ďalej dôvodí, že v uznesení, ktoré bolo doručené jeho obhajcovi, bolo poučenie o možnosti podať sťažnosť. Ďalej tvrdí, že v trestnom konaní vystupuje obhajca obvineného ako samotný subjekt, a teda je odlišnou osobou od osoby, ktorá sa výslovne vzdala možnosti podať sťažnosť, t. j. sťažovateľa. Dodal tiež, že sťažovateľ nie je osobou, ktorá by rozumela viacerým právnym aspektom trestného konania, a preto sa domnieva, že by mal mať jeho obhajca v takýchto prípadoch (napr. keď nebol prítomný na samotnom výsluchu sťažovateľa) osobitne ponechanú možnosť podať sťažnosť.

5. V ďalšej časti ústavnej sťažnosti všeobecným spôsobom poukazuje na skutočnosť, že vzatie obvineného do väzby by malo byť iba krajným riešením, pričom naznačuje, že možnosť, aby sa obvinený vzdal práva na podanie sťažnosti proti uzneseniu, ktorým bol vzatý do väzby, by mala byť posúdená ako protiústavná. Dôvodí pritom tým, že si iba ťažko možno predstaviť situáciu, keď by takéto procesné vzdanie sa mohlo slúžiť na ochranu procesných práv obvineného. Vzdanie sa práva na druhostupňový súdny prieskum pozbavenia osobnej slobody vo vzťahu k osobe obvinenej, na ktorú sa však vzťahuje prezumpcia neviny, je možné vnímať v kolízii s ústavno-konformným výkladom príslušných ustanovení Trestného poriadku. Taktiež analogicky poukazuje na možnosť extenzívneho výkladu procesných (a iných) práv v prospech obvineného, ako to je napríklad vo vzťahu k nahradeniu kolúznei väzby aj napriek tomu, že § 80 Trestného poriadku takúto možnosť nepozná.

6. Napokon sťažovateľ poukazuje aj na skutočnosť, že krajský súd ani nepočkal na doplnenie odôvodnenia sťažnosti obhajcom sťažovateľa. Ustanovený obhajca zaslal doplnenie odôvodnenia okresnému súdu 19. mája 2021, ktorý ho zaslal krajskému súdu 20. mája 2021, pričom krajský súd rozhodoval o sťažnosti už 19. mája 2021, teda nemal k dispozícii riadne odôvodnenie sťažnosti sťažovateľa proti vzatiu do väzby.

7. Sťažovateľ sa preto domnieva, že napadnutým uznesením krajského súdu, resp. postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, došlo k porušeniu jeho základných práv na osobnú slobodu, na súdnu ochranu, na právnu pomoc v konaní pred súdmi a rovnosť strán v konaní, ako aj základného práva na obhajobu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práv sťažovateľa na osobnú slobodu [čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 dohovoru], na súdnu ochranu a spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru), na právnu pomoc v konaní pred súdmi (čl. 47 ods. 2 ústavy), na rovnosť strán v konaní (čl. 47 ods. 3 ústavy) a na obhajobu [čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru] napadnutým uznesením krajského súdu.

9. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

K namietanému porušeniu práva na osobnú slobodu:

10. Samotné napadnuté uznesenie krajského súdu je pochopiteľne značne stručné. Jeho odôvodnenie sa obmedzuje iba na konštatovanie, že keďže sa sťažovateľ po vyhlásení uznesenia okresného súdu vzdal práva podať sťažnosť, musel ju krajský súd zamietnuť ako sťažnosť podanú osobou, ktorá sa jej výslovne vzdala [§ 193 ods. písm. b) Trestného poriadku]. Vzhľadom na uvedenú zákonnú okolnosť sa krajský súd už nemusel zaoberať sťažnosťou a ani len čakať na doručenie doplnenia odôvodnenia sťažnosti podanej obhajcom, pretože na jeho rozhodnutí by to nič nezmenilo.

11. Čo sa týka údajne rozporuplných vyhlásení sťažovateľa na výsluchu na okresnom súde, ústavný súd v prvom rade podotýka, že nesúhlas s väzbou a vzdanie sa práva podať sťažnosť sú dve rozličné veci. Zrejme asi väčšina väzobne stíhaných osôb ľudsky nesúhlasí so svojou väzbou, ale takýto nesúhlas nie je možné zamieňať za odôvodnenú sťažnosť proti vzatiu do väzby. Subjektívny nesúhlas s väzbou preto podľa ústavného súdu nemá spojitosť s tým, či sa väzobne stíhaná osoba vzdá práva podať sťažnosť proti uzneseniu o vzatí do väzby alebo sa tohto práva nevzdá. Ústavný súd zároveň podotýka, že v konaní o ústavnej sťažnosti nie je priestor na zisťovanie príčinnosti sťažovateľa na výsluchu pred okresným súdom, ktorý rozhodoval o jeho väzbe. V každom prípade ide v prípade sťažovateľa o dospelú osobu s plnou spôsobilosťou na právne úkony (sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti netvrdil, že by jeho spôsobilosť na právne úkony bola akýmkoľvek spôsobom obmedzená, pozn.), ktorý ak by aj urobil chybu, resp. neskôr zmenil svoj názor, tak to neznamená, že môže spätne prispôbovať realitu svojim zmeneným postojom.

12. Rovnako nemôže obstať tvrdenie v ústavnej sťažnosti, že obhajca obvineného má v predmetnej procesnej situácii popri obvinenom osobitné právo podať sťažnosť. Obhajca má takéto oprávnenie iba v prípade, ak je jeho klient pozbavený spôsobilosti na právne úkony alebo ak je jeho spôsobilosť na právne úkony obmedzená (§ 308 ods. 2 druhá veta v spojení s § 186 ods. 2 Trestného poriadku), resp. ak ide o mladistvého obvineného (§ 186 ods. 1 Trestného poriadku). Zo skutkového stavu v predmetnej veci je zrejmé, že nejde o žiadny z týchto prípadov. Podanie blanketovej sťažnosti a jej následné doplnenie obhajcom na základe plnej moci od sťažovateľa bolo teda možné považovať iba za podanie samotného sťažovateľa, ktorý sa ale tejto svojej možnosti už výslovne vzdal. Krajský súd preto vyhodnotil túto situáciu správne a v súlade s relevantnými zákonnými ustanoveniami. Ústavný súd na spresnenie dodáva, že krajský súd nikdy neuviedol, že sťažnosť bola v predmetnom prípade podaná neoprávnenou osobou (ako uvádzal sťažovateľ na strane 6 svojej ústavnej sťažnosti, pozn.).

13. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

14. Napadnuté uznesenie krajského súdu je preto podľa názoru ústavného súdu ústavne akceptovateľné a udržateľné. Pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným právom na osobnú slobodu a napadnutým uznesením krajského súdu, resp. postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, ústavný súd túto časť ústavnej sťažnosti sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu práv na súdnu ochranu, spravodlivý proces, na právnu pomoc v konaní pred súdmi a na obhajobu:

15. Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane konštatoval (napr. I. ÚS 100/04, III. ÚS 135/04), že ide o všeobecné ustanovenie, ktoré upravuje základné právo na súdnu ochranu, a to vzťahu ku konaniu vo veci samej, a nevzťahuje sa na konanie o väzbe, na ktoré je aplikovateľné ustanovenie čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ktoré je vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy v pomere špeciality a sú v ňom implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe, a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne ustanovenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy.

16. Obdobne vo vzťahu k porušeniu práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd poznamenáva, že konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení a ani konaniami o občianskych právach alebo záväzkoch, ako to vyžaduje citovaný článok dohovoru. Väzobným konaním podľa názoru ústavného súdu nemôže dôjsť

k porušeniu práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru aj z dôvodu, že túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 5 dohovoru. Ústavný súd v tomto smere poukazuje aj na stabilnú rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), podľa ktorej osobnú slobodu chráni čl. 5 dohovoru (napr. rozsudok ESLP de Wilde et al. v. Belgicko z 18. 6. 1971, AČ. 12, § 65, § 67, § 71 – § 77 etc.).

17. Článok 6 dohovoru upravuje právo na spravodlivý proces. Tento článok dohovoru sa teda zásadne nevzťahuje na konanie o väzbe, pre ktoré platí špeciálna, pokiaľ ide o procesné záruky poskytnuté osobe nachádzajúcej sa vo väzbe, v zásade prísnejšia právna úprava obsiahnutá v čl. 5 dohovoru upravujúcom právo na slobodu a bezpečnosť (napr. II. ÚS 15/05).

18. Postupu a napadnutému uzneseniu krajského súdu nie je možné podľa ústavného súdu vytknúť ani porušenie práva na právnu pomoc v konaní pred súdmi (čl. 47 ods. 2 ústavy), resp. práva na obhajobu (čl. 50 ods. 3 ústavy). Už okresný súd identifikoval u sťažovateľa prípad povinnej obhajoby a ustanovil mu právneho zástupcu. To, že krajský súd nemohol meritórne posúdiť sťažovateľovu sťažnosť proti jeho vzatiu do väzby, bolo dôsledkom okolnosti, že sám sťažovateľ sa vzdal práva podať túto sťažnosť. Tento dôsledok v kontexte skutkového stavu v predmetnej trestnej veci možno teda pripočítať iba na vrub samotnému sťažovateľovi, a nie krajskému súdu. Zároveň vzhľadom na možnosť podania žiadosti o prepustenie z väzby ústavný súd konštatuje, že sťažovateľovo právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi a jeho právo na obhajobu v predmetnej skutkovej situácii nemohli byť zo strany krajského súdu porušené.

19. Sťažovateľ svojou ústavnou sťažnosťou namietal porušenie základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, t. j. takým rozhodnutím všeobecného súdu, na ktoré sa už uvedené články ústavy a dohovoru vecne nevzťahujú. Pretože neexistuje žiadna vecná súvislosť medzi napadnutým uznesením krajského súdu a namietaným porušením označených článkov ústavy a dohovoru, je ústavná sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti zjavne neopodstatnená, a preto ju ústavný súd z tohto dôvodu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

K namietanému porušeniu práva na rovnosť v konaní:

20. Napokon sťažovateľ namietal zo strany krajského súdu aj porušenie práva na rovnosť v konaní (čl. 47 ods. 3 ústavy), no z jeho ústavnej sťažnosti nevyplývajú konkrétne skutkové a právne dôvody odôvodňujúce porušenie práve tohto práva. Inými slovami, sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti opomenul uviesť, z akých dôvodov malo dôjsť napadnutým uznesením krajského súdu, resp. postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, k porušeniu tohto konkrétneho práva.

21. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní konštatuje, že ústavná sťažnosť sťažovateľa v tejto časti nespĺňa požiadavky kvalifikovanej ústavnej sťažnosti, ktorá by zodpovedala zákonným požiadavkám. Z hľadiska predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti je v tomto konkrétnom prípade teda podstatná najmä požiadavka plynúca z § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde, a to požiadavka relevantnej ústavnoprávnej argumentácie (konkrétne skutkové a právne dôvody) namietaného porušenia práv, ako aj z § 45 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 tohto zákona neustanovuje inak.

22. V súvislosti s uvedenými nedostatkami a ich rozsahom ústavný súd pripomína, že ich nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok náležitostí podaní účastníkov konania (IV. ÚS 77/08, III. ÚS 357/2010, I. ÚS 547/2016, I. ÚS 432/2016). Vzhľadom na to, že nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí sa netýkalo len formálnych náležitostí ústavnej sťažnosti, ale jej esenciálnych obsahových náležitostí (ústavnoprávna nedostatočnosť odôvodnenia časti ústavnej sťažnosti), ústavný súd sťažovateľa ani nevyzýval na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti (m. m. II. ÚS 58/2019, I. ÚS 346/2019, I. ÚS 351/2019, IV. ÚS 593/2020).

23. Ústavný súd musel preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

24. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ako ich špecifikoval v petite svojej ústavnej sťažnosti (zrušenie napadnutého uznesenia krajského súdu, primerané finančné zadost'učinenie a náhrada trov právneho zastúpenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2021

Libor Duľa
predseda senátu